

रुद्राष्टाध्यायी

प्रथमोऽध्यायः

हरिःॐ गणानां त्वाः गणपति ११ हवामहे प्रियाणां त्वां प्रियपति ११
हवामहे निधीनां त्वा निधिपति ११ हवामहे वसो मम। आहमजानि
गर्भघमात्ममजासि गर्भघम् ॥१॥

गायत्री त्रिष्टुब्जगत्यनुष्टुप्पङ्क्तया सह ॥

बृहत्युष्णिहा ककुप्सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ॥२॥

द्विपदा याश्चतुष्पदास्त्रिपदा याश्च षट्पदाः ।

विच्छन्दा याश्च सच्छन्दाः सूचिभिः शम्यन्तु त्वा ॥३॥

सहस्तोमाः सहच्छन्दस ऽआवृतः सहप्रमा ऽऋषयः सप्त दैव्याः ।

पूर्वेषां पथ्यामनुदृश्य धीरा ऽअन्वालेभिरे रथ्यो न रश्मीन् ॥४॥

यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवं तदु सुप्तस्य तथै वैति ।

दुरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिव सङ्कल्पमस्तु ॥५॥

येन कर्माण्यपसो मनीषिणोयज्ञे कृण्वन्ति विदयेषु धीराः ।

यदपूर्वं यक्षमन्तः प्रजानां तन्मे मनः शिव संकल्पमस्तु ॥६॥

यत्प्रज्ञानमुत चेतो घृतिश्च यज्योतिरन्तरमृतं प्रजासु ।

यस्मान्नऽऋते किञ्चन कर्म क्रियते तन्मे मनः शिव संकल्पमस्तु ॥७॥

येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत्परिगृहीतम मृतेन सर्वम् ।

येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवः संकल्पमस्तु ॥८॥

यस्मिन्चः साम यजू ११ षि यस्मिन् प्रतिष्ठितारथना

भाविवाराः यस्मिंश्चित्त ११ सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु

॥९॥ सुषारथिरश्वानिव यन्मनुष्यान्ने नीयतेऽभीशुभिर्वाजिन ऽइव ।

हत्प्रतिष्ठं, यदजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु ॥१०॥

इति प्रथमोऽध्यायः

अथ द्वितीयोऽध्यायः

हरिः ॐ सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।

स भूमि ११ सर्वत स्मृत्वात्यतिष्ठ दृशाङ्गुलम् ॥१॥

पुरुषऽएवेद ११ सर्वं यद्भूतं यच्च भाव्यम् ।

उता मृतत्वस्येशानो यदन्नेनाति रोहति ॥२॥

एतावानस्य महिमातो ज्यावांश्च पुरुषः ।

पादोऽस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥३॥

त्रिपादूर्ध्वं उदैत्पुरुषः पादोऽस्येहा भवत्युनः

ततो विष्वङ् व्यक्रामत्साशानानशनेऽभि ॥४॥

ततो विराड जायत विराजोऽधि पुरुषः ।

स जातोऽत्यरितच्यत पश्चाद्भूमिमथोपुरः ॥५॥

तस्माद्यज्ञात् सर्वहुतः सम्भृतं पृषदाज्यम् ।

पशूंस्तांश्चक्रे वायव्यानारण्या ग्राम्याश्च ये ॥६॥

तस्माद्यज्ञात् सर्वहुतऽऋचः सामानि जज्ञिरे ।

छन्दा ११ सि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्माद् जायत ॥७॥

तस्मादश्वाऽअजायन्त ये के चोभयादतः ।

गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः ॥८॥

तं यज्ञं बर्हिषि प्रीक्षन् पुरुषं जातमग्रतः ।

तेन देवाऽअयजन्त साध्याऽऋषयश्च ये ॥९॥

यत्पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन् ।

मुखं किमस्यासीत्किं बाहू किमुरु पादाऽउच्येते ॥१०॥

बाह्वणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः ।

उरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्या ११ शूद्रोऽअजायत ॥११॥

चन्द्रमा मनसो जाताश्चक्षोः सर्वोऽअतायत ।
 श्रोत्राद्वायुश्च प्राणश्च मुखादग्निरजायत ॥१२॥
 नाभ्या आसीदन्तरिक्ष २३ शीर्ष्णोद्यौः समवर्तत ।
 पद्भ्यां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकाँ २ ५अकल्पयन् ॥१३॥
 यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ।
 वसन्तो ऽस्यासीदाज्यं ग्रीष्मऽइध्मः शरद्द्विः ॥१४॥
 सप्तास्यासन परिधयस्रिः सप्त समिधः कृताः ।
 देवा यद्यज्ञं तन्वानाऽअबध्नन् पुरुषम् पशुम् ॥१५॥
 यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।
 ते ह नाकं महिमानः सचन्त यत्र पूर्वोसाध्याः सन्तिदेवाः ॥१६॥
 अद्भ्यः सम्भृतः पृथिव्यै रसाच्च विश्वकर्मणः समवर्तताग्रे ।
 तस्य त्वष्टा विदधद्रूपमेति तन्मर्त्यस्य देवत्व माजानमग्रे ॥१७॥
 वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवर्णं तमसः परस्तात् ।
 तमेव विदित्वाति मृत्युमेति नान्यः पंथा विद्यतेऽयनाय ॥१८॥
 प्रजापतिश्चरति गर्भेऽअंतरजायमानो बहुधा वि जायते ।
 तस्य योनिं परि पश्यन्ति धीरास्त स्मिन्ह तस्थुर्भुवनानि विश्वा ॥१९॥
 यो देवेभ्यऽआतपति यो देवानां पुरोहितः ।
 पूर्वो यो देवेभ्यो जातोनमो रूचाय ब्राह्मये ॥२०॥
 रूचं ब्राह्मं जनयंतो देवाऽअग्रे तदब्रुवन् ।
 यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्तस्य देवाऽअसन्वशे ॥२१॥
 श्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्या वहोरात्रे पार्श्वे नक्षत्राणि रूपमश्विनौ
 व्यात्तम् । इष्णान्निषाणा मुमऽइषाण सर्वलोकम्मऽइषाण ॥२२॥

इति द्वितीयोऽध्यायः

अथ तृतीयोऽध्यायः

हरिः ॐ आशुः शिशानो वृषभो न भीमोघनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् ।
 संक्रन्दनोऽ निमिष ऽएक वीरः शत २३ सेना ऽअजयत्साकमिन्द्रः ॥१॥
 संक्रन्दनेना निमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन दृष्णुना ।
 तदिन्द्रेण जयत तत्सहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा ॥२॥
 सऽइषुहस्तैः स निषङ्ग भिर्वशी स २३ स्रष्टा स युधऽइन्द्रो गणेन ।
 स २३ सृष्टजित्सोमपा बाहु शर्ष्युग्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥३॥
 बृहस्पते परिदीया रथेन रक्षोहामित्राँ २ ५अपवाधमानः ।
 प्रभञ्जन्सेनाः प्रमृणो युधा जयत्रस्माकमेद्ध्यविता स्थानाम् ॥४॥
 बल विज्ञाय स्थविरः प्रवीरः सहस्वान् वाजी सहमानऽउग्रः ।
 अभिवीरो ऽअभिसत्वा सहौजा जैत्रमिन्द्र रथमातिष्ठ गोवित् ॥५॥
 गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयंतमज्म प्रमृणन्तमोजसा ।
 इम २३ सजाताऽअनु वीरकध्वमिन्द्र २३ सखायोऽनु स २३ रभध्वम् ॥६॥
 अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोदयो वीरः शत मन्युरिन्द्र ।
 दुश्च्यवनः पृतनाषाडयुध्योऽस्माक २३ सेना अवतु प्र युत्सु ॥७॥
 इन्द्र ऽआसां नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर ऽएतु सोमः ।
 देवसेनानामभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्त्वग्रम् ॥८॥
 इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ ऽआदित्यानौ मरुता २३ शर्द्धऽउग्रम् ।
 महामनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयतामुदस्थात् ॥९॥
 उद्धर्षय मघवन्नायुधान्युत्सत्त्वनां मामकानां मना २३ सि ।
 उद्वृत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युश्रथानां जयतां यन्तु घोषाः ॥१०॥
 अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेध्वस्माकं या ऽइषवस्ता जयन्तु ।
 अस्माकं वीराऽउत्तरेभवंस्माँ २ ५ उ देवा अवता हवेषु ॥११॥

अमीषां चित्तं प्रतिलोभयंती गृहाणाङ्गान्यष्वे परेहि ।
 अभि प्रेहि निर्दह हत्सु शौकैरन्धेना मित्रास्तमसा सचन्ताम् ॥१२॥
 अवमृष्टा परापत शरव्येब्रह्म स १३ शिते ।
 गच्छामित्रान् प्र पद्यस्व मामीषां कंचनोच्छिषः ॥१३॥
 प्रेता जयता नरऽइन्द्रो वः शर्मं यच्छतु ।
 उग्रा वः सन्तु वाहवोऽनामृष्ट्या यथासथ ॥१४॥
 असौ या सेना मरुतः परेषामर्भ्येति नऽओजसा स्पृहमाना ।
 तां गूहत तमसापव्रतेन यथामीऽअन्यो ऽअन्यन्न जानन् ॥१५॥
 यत्र बाणाः संपतन्ति कुमारा विशिखाऽइव ।
 तन्नऽइन्द्रो बृहस्पतिरदितिः शर्मं यच्छतु विश्वाहा शर्मं यच्छतु ॥१६॥
 मर्माणि ते वर्मणाच्छादयामि सोमस्त्वा राजामृतेनानु वस्ताम् ।
 उरोर्वरीयो वरुणस्ते कृणोतु जयन्तत्वानु देवा मदन्तु ॥१७॥

इति तृतीयोऽध्यायः

अथ चतुर्थोऽध्यायः

हरिः ॐ विभ्राड् बृहत्पिवतु सौम्यं मद्द्व्यायुर्दधद्यज्ञं पतावविह्वतम् ।
 वातजूतो योऽभिरक्षतित्मना प्रजाः पुपोष पुरुष्या वि राजति ॥१॥
 उदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः ।
 दृशो विश्वाय सूर्यम् ॥२॥
 येना पावक चक्षसा धुरण्यन्तं जनां २ ऽअनु ।
 त्वं वरुण पश्यसि ॥३॥
 दैव्यावध्वर्युऽआ गत १३ रथेन सूर्यत्वचा ।
 मध्वा यज्ञ १३ समञ्जाथे तं प्रलथा। अयं वेनश्चित्रं देवानाम् ॥४॥
 तं प्रलथा पूर्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठाताति बर्हिषद १३ स्वर्विदम् ।
 प्रतीचीनं वृजं दोहसे धुनिमाशुं जयन्तमनु वासु वर्द्धसे ॥५॥
 अयं वेनश्चोदयत् पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने ।
 इममपा १३ संगमे सूर्यस्य शिशुनं विप्रा मतिभिरिहन्ति ॥६॥
 चित्रं देवानामुदगादनीकंचक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
 आप्राद्यावापृथिवी ऽअन्तरिक्ष १३ सूर्य आत्मा जगतस्तस्युषश्च ॥७॥
 आ न इडाभिर्विदथे सुशस्ति विश्वानरः सविता देव ऽएतु ।
 अपि यथा युवानो मत्सथा नो विश्वं जगदभिपित्वे मनीषा ॥८॥
 यदद्य कच्च वृत्रहनुदगाऽअभि सूर्य्य ।
 सर्वं तदिन्द्र ते वशे ॥९॥
 तरणिर्विश्व दर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य्य ।
 विश्वमाभासिरोचनम् ॥१०॥
 तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महित्वं मध्या कर्त्तोर्वितत १३ सं जभार ।
 यदेदयुक्त हरितः सधस्थादाद्रात्री वासस्तनुते सिमस्मै ॥११॥

तन्मित्रस्य वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते द्यौरुपस्थे ।
 अनन्तमन्यदुशदस्य पाजः कृष्णमन्यद्धरितः सं भरन्ति ॥१२॥
 वणमहौं २ ऽ असि सूर्यं बडादित्य महौं २ ऽ असि महस्ते सतो ।
 महिमा पनस्यतेऽद्धा देव महौं २ ऽ असि ॥१३॥
 बट् सूर्यं श्रवसा महौं २ऽ असि सत्रा देव महौं २ऽ असि ।
 मन्हादेवानामसूर्य्यः पुरोहितो विभुज्योतिरदाभ्यम् ॥१४॥
 श्रायन्तऽ इव सूर्य्यं विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत ।
 वसूनिजाते जनमान ऽओजसा प्रतिभागं न दीधिम् ॥१५॥
 अद्या देवाऽऽदिता सूर्यस्य निर १३ हसः पिपृता निरवद्यात ।
 तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिंधुः पृथिवीऽउत द्यौः ॥१६॥
 आ कृष्णेन रजसा वर्त्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यञ्च ।
 हिरण्ययेन सविता रथेना देवो याति भुवनानि पश्यन् ॥१७॥

इति चतुर्थोऽध्यायः

अथ पंचमोऽध्यायः

हरि ॐ नमस्ते रूद्र मन्यव ऽउतो त ऽइषवे नमः बाहुभ्यामुत ते नमः ॥१॥
 या ते रूद्र शिवा तनुरघोराऽपाषकाशिनी ।
 तथा नस्तन्वा शन्तमया गिरिशन्ताभि चाकशीहि ॥२॥
 यामिषुं गिरिशन्त हस्ते विभर्ष्यस्तवे ।
 शिवांगिरित्र तां कुरु मां हि १३ सीः पुरुषं जगत् ॥३॥
 शिवेन वचसा त्वा गिरिशाच्छा वदामसि ।
 यथा नः सर्व मिज्जगदयक्ष्म १३ सुमनाऽअसत् ॥४॥

अध्यवोच दधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक् ।
 अहीश्च सर्वाञ्जम्भयन्त्सर्वाश्च यातुधान्यो ऽधराचीः परासुव ॥५॥
 असौ यस्ताम्रोऽअरूण ऽउत बभुः सुमंगलः ।
 ये चैन १३ रूद्रा ऽअभितो दिक्षु श्रिताः सहस्रशो ऽ वैया १३ हेड ऽईमहे
 ॥६॥
 असौ यो ऽवसर्पति नीलग्रीवो विलोहितः उतैन
 गोपा ऽअदृशन्नदृशन्नुदहार्य्यः स दृष्टो मृडयाति नः ॥७॥
 नमोऽस्तु नीलग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुशे ।
 अथो ये ऽअस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः ॥८॥
 प्रमुञ्च धन्वनस्त्वमुभयोराल्योऽज्याम् ।
 याश्च ते हस्त ऽइषवः परा ता भगवो वष ॥९॥
 विज्यं धनुः कपर्दिनो विशाल्यो बाणवाँऽऽउत ।
 अनेशन्नस्य याऽइषव ऽआभुरस्य निषङ्गधिः ॥१०॥
 या ते हेतिर्मीढुष्टम हस्ते वभूव ते धनुः ।
 तयास्मा न्विष्वतस्त्वमयक्ष्मया परि भुज ॥११॥
 परि ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणक्तु विष्वतः ।
 अथो य ऽइषुधिस्तवारेऽअस्मिन्निवेहि तम् ॥१२॥
 अवतत्य धनुष्ट्व १३ सहस्राक्ष शतेषुधे ।
 निशीर्ष्य शल्यानां मुखा शिवो नः सुमना भव ॥१३॥
 नमस्त ऽ आयुघायानातताय घृष्णावे ।
 उभाभ्या मुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने ॥१४॥
 मा नो महान्तमुत मानो ऽअर्भकं मा न ऽऽक्षन्तमुत मा न उक्षितम् ।
 मा नो वधीः पितरं मोत मातरं मा नः प्रियास्तन्वो रूद्र रीरिषः ॥१५॥
 मानस्तोके तनये मा न ऽ आयुधि मा नो गोषु मा नो ऽअश्वेषु रीरिषः ।
 मा नो वीरान् रूद्र भामिनो वधीर्हविष्मन्तः सदमित्वा हवामहे ॥१६॥

नमो हिरण्यवाहवे सेनान्ये दिशां च पतये नमो । नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशभ्यः पशूनां पतये नमो नमः शष्पिञ्जराय त्विषीमतेः पथीनां पतये नमो । नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतये नमो-नमो बभ्रुशाय ॥१७॥

नमो बभ्रुशाय व्याधिनेऽन्ननां पतये नमो नमो भवस्य हेत्यै जगतां पतये नमो नमः सूतायाहन्त्यै वनानां पतये नमो-नमो रोहिताय ॥१८॥ नमो रोहिताय स्थपतये वृक्षाणां पतये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कृतायौषधीनां पतये नमो नमः ऽउच्चैर्घोषायाक्रन्दयते पत्नीनां पतये नमो । नमः कृत्स्नायतया ॥१९॥

नमः कृत्स्नायतया धावते सत्वनां पतये नमोनमः सहमानाय निव्याधिने ऽ आव्याधिनीनां पतये नमो नमो निषङ्गिणे ककुभाय स्तेनानां पतये नमो नमो निचरवे परिचरायारण्यानां पतये नमो नमो वञ्चते ॥२०॥

नमो वञ्चते परिवञ्चते स्तायूनां पतये नमो नमो निषङ्गिणऽइषुधिमते तस्कराणां पतये नमो नमः सूकायिभ्यो जिघा १३ सदभ्यो मुष्णतां पतये नमो नमो ऽसिमद्भ्यो नक्तं चरद्भ्यो विकृन्तानां पतये नमः ॥२१॥ नमऽउष्णीषिणे गिरिचराय कुलुञ्जानां पतये नमो नमऽइषुमद्भ्यो धन्वायिभ्यश्च वो नमो नमऽआतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नमऽआयच्छद्भ्योऽस्यद्भ्यश्च वो नमो नमो विसृजद्भ्यः ॥२२॥

नमो विसृजद्भ्यो विद्धयद्भ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमो नमः शयानेभ्यऽआसीनेभ्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमो नमः सभाभ्यः ॥२३॥

नमः सभाभ्यः सभापतिभ्यश्च वो नमो नमोऽश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमो नमऽआव्याधिनीभ्यो विविध्यन्तीभ्यश्च वो नमो नमऽउगणाभ्यास्तु १३ हतीभ्यश्च वो नमो नमो गणेभ्यः ॥२४॥

नमो गणेभ्यो गणपतिभ्यश्च वो नमो नमो द्वातेभ्यो द्वातपतिभ्यश्च वो नमो नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमः सेनाभ्य ॥२५॥

नमः सेनाभ्यः सेनानिभ्यश्च वो नमो नमो रथिभ्यो ऽ अरथेभ्यश्च वो नमो नमः क्षतृभ्य संगृहीतृभ्यश्च वो नमो नमो महद्भ्यो ऽअर्भकेभ्यश्च वो नमः ॥२६॥

नमस्तक्ष्मभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कम्पारिभ्यश्च वो नमो नमो निषादेभ्यः पुजिष्ठेभ्यश्च वो नमो नमः श्वनिभ्यो मृगयुभ्यश्च वो नमः ॥२७॥

नमः श्वभ्यः श्वपतिभ्यश्च वो नमो नमो भवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च पशुपतये च नमो नीलग्रीलाय च शितिकण्ठाय च नमः कपर्दिने ॥२८॥

नमः कपर्दिने च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरिशयाय च शिपिविष्टाय च नमो मीढुष्टमाय चेषुमते च नमो हुस्वाय ॥२९॥ नमो हुस्वाय च वामनाय च नमो बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च सवृधे च । नमोऽग्र्याय च प्रथमाय च नमऽआशवे ॥३०॥ नमऽआशवे चाजिराय च नमः शीघ्राय च शीभ्याय च नमऽऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमो नादेयाय च द्वीप्याय च ॥३१॥

नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय चापरजाय च नमो मध्यमाय चापगल्भाय च नमो जघन्याय च बुध्न्याय च नमः सोभ्याय ॥३२॥ नमः सोभ्याय प्रतिसर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च नमः ऽउर्वर्याय च खल्याय च नमो वन्याय ॥ ३३॥ नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवाय च प्रतिश्रवाय च नमऽआशुषेणाय चाशुस्थाय च नमः शूराय चावभेदिने च । नमो

पिवतो जनान् । तेषां १३ सहस्र योजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥६२॥
 य ५ एतावन्तश्च भूया १३ सश्च दिशो रूद्रा वितस्थिरे। तेषां १३
 सहस्र योजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥६३॥ नमोऽस्तु रूद्रेभ्यो ये दिवि
 येषां वर्ष मिषवः। तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशो -
 दीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमोऽस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं
 द्विष्मोयश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्यः ॥६४॥ नमोऽस्तु रूद्रेभ्यो
 येऽन्तरिक्षे येषां वातऽङ्गवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश
 प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमो ऽस्तु ते नोऽवन्तु ते नो
 मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्यः ॥६५॥
 नमोऽस्तु रूद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येषामन्नमिषवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश
 दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमोऽस्तु ते नोऽवन्तु
 ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्यः ॥६६॥

इति षष्ठोऽध्यायः

अथ षष्ठोऽध्यायः

ॐ वय १३ सोमव्रतेतवमनस्तुनूपुविभ्रतः । प्रजावन्तः सचेमहि । १।
 एषते रूद्र भागः सहस्वस्त्राम्बिकया तं जुषस्व स्वाहैषते । रूद्र
 भागऽआखुस्ते पशुः ॥२॥ अव रूद्रमदी मह्यवदेवं त्र्यम्बकम् । यथा
 नो वस्य सस्करदृशानः श्रेयस्करदृशानो व्यवसाययात् ॥३॥ भेषजमसि
 भेषजङ्गवे श्वायपुरुषायभेषजम् ॥ सुखम्पेषायमेष्यै ॥ ४॥ त्र्यम्बकं
 यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम् उर्वारूकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात् ।
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पतिवेदनम् उर्वारूकमिव बन्धनादितो मुक्षीय

मामुतः ॥५॥ एतत्ते रूद्रावसंतेन परो मूजवतोतीहि । अवततधन्वा
 पिनाकावसः कृत्तिवासा ऽअहि १३ सन्नः शिवोऽतीहि ॥६॥ त्र्यायुषं
 जमदग्नेः कश्यपस्य त्र्यायुषम् । यद्देवेषु त्र्यायुषं तन्नोऽस्तु त्र्यायुषम्
 ॥७॥ शिवो नामासि स्वधितिस्ते पिता नमस्तेऽस्तु मा मा हि १३
 सीः निवर्तं याम्यायुषे ऽन्नाद्याय प्रजननाय रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय
 सुवीर्याय ॥८॥

इति षष्ठोऽध्यायः

अथ सप्तमोऽध्यायः

हरिः ॐ उग्रश्च भीमश्च ध्वान्तश्च धुनिश्च । सासह्यांश्चाभियुग्वा च
 विक्षिपः स्वाहा ॥१॥ अग्नि १३ हृदयेनाशानि १३ हृदयाग्रेण पशुपति
 कृत्स्नहृदयेन भवं यक्त्वा । शर्वम्मतस्नाभ्या मीशानं मन्युना महादेवमन्तः
 पर्शव्येनोग्रं देवं वनिष्ठुना वसिष्ठहनुः शिङ्गीनिकोश्याभ्याम् ॥२॥ उग्रं
 लोहितेन मित्र १३ सौवत्येन रूद्रं दौवत्ये नेन्द्र प्रक्रीडेन मरुतो बलेन
 साध्यान् प्रमुदा । भवस्य कण्ठ्य १३ रूद्रस्यान्तः पाश्र्व्यं महादेवस्य
 यकृच्छर्वस्य वनिष्ठुः पशुपते पुरीतत् ॥३॥ लोमभ्यः स्वाहा लोमभ्य
 स्वाहा त्वचे स्वाहा त्वचे स्वाहा लोहिताय स्वाहा लोहिताय स्वाहा
 मेदोभ्यः स्वाहा मेदोभ्यः स्वाहा । मा १३ सेभ्य स्वाहा मा १३ सेभ्यः
 स्वाहा । स्नावभ्यः स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहा अस्थभ्यः स्वाहा अस्थभ्यः
 स्वाहा मज्जभ्यः स्वाहा मज्जभ्यः स्वाहा । रेतसे स्वाहा पायवे स्वाहा
 ॥४॥ आयासाय स्वाहा प्रायासाय स्वाहा संयासाय स्वाहा वियासाय
 स्वाहोद्यासाय स्वाहा । शुचे स्वाहा शोचते स्वाहा शोचमानाय स्वाहा
 शोकाय स्वाहा ॥५॥ तपसे स्वाहा तप्यते स्वाहा तप्यमान स्वाहा

तप्ताय स्वाहा घर्माय स्वाहा । निष्कृत्यै स्वाहा प्रायश्चित्त्यै स्वाहा
भेषजाय स्वाहा ॥६॥ यमाय स्वाहान्तकाय स्वाहा मृत्यवे स्वाहा ।
ब्रह्मणे स्वाहा ब्रह्महत्यायै स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा द्यावापृथिवीभ्या
१३ स्वाहा ॥७॥

इति सप्तमोऽध्यायः

अथाष्टमोऽध्यायः

हरिः ॐ वाजश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च
मे क्रतुश्च मे स्वरश्च मे श्लोकश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे
स्वश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१॥ प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मे
ऽसुश्च मे चित्तं च मेऽआधीतं च मे वाक् च मे मनश्च मे चक्षुश्च मे
श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे बलं च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२॥ ओजश्च मे
सहश्च मेऽआत्मा च मे तनूश्च मे शर्म च मे वर्म च मे ऽङ्गानि च मे
ऽस्थीनि च मे परू १३ वि च मे शरीराणि च मे ऽ आयुश्च मे जरा
च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥३॥ ज्येष्ठ्यं च मेऽआधिपत्यं च मे मनुश्च
मे भामश्च मे ऽमश्च मे ऽम्भश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा
च मे प्रथिमा च मे वार्षिमा च मे द्राधिमा च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे
यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥४॥ (प्रथमो विश्रामः) सत्यं च मे, श्रद्धा च मे,
जगच्च मे धनं च मे विश्वं च मे महश्च मे क्रीडा च मे मोदश्च मे
जातं च मे जनिष्यमाणं च मे सूक्तं च मे ऽनुकृतं च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्
॥५॥ ऋतं च मे ऽमृतं च मे ऽयक्ष्णं च मे ऽ नामयच्च मे जीवातुश्च
मे दीर्घायुत्वं च मे ऽनमित्रं च मे ऽभयं च मे सुखं च मे श्यनं च मे
सूषाश्च मे सुदिनं च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ ६॥ यन्ता च मे धर्ता च

मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे सत्रिच्च मे ज्ञात्रं च
मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरं च मे लयश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥७॥
शं च मे मयश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे सौमनश्च मे
भगश्च मे द्रविणं च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे उसीयश्च मे यशश्च मे
यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥८॥ (द्वितीयो विश्रामः) उर्क् च मे सूनृता च मे
पयश्च मे रसश्च मे घृतं च मे मधु च मे सन्धिश्च मे सपीतिश्च मे
कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जेत्रं च मे ऽऔन्दिं च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्
॥९॥ रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभु च मे प्रभु च
मे पूर्णं च मे पूर्णतरं च मे कुयवं च मेऽक्षितं च मेऽन्नं च मे ऽक्षुच्च
मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१०॥ वित्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच्च
मे सुगं च मे सुपथ्यं च मेऽऋद्धं च मेऽऋद्धिश्च मे क्लृञ्च च मे
क्लृप्तिश्च मे मतिश्च मे सुमतिश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥११॥
ब्रीहयश्च मे यवाश्च मे माषाश्च मे तिलाश्च मे मुद्गाश्च मे
खल्वाश्च मे प्रियङ्गवश्च मे ऽणवश्च मे श्यामाकाश्च मे नीवाराश्च
मे गोधूमाश्च मे मसूराश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१२॥ (तृतीयो विश्रामः)
अश्मा च मे मृत्तिकाश्च मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च मे
वनस्पतयश्च मे हिरण्यं च मेऽवश्च मे श्यामं च मे लोहञ्च मे सीसं
च मे त्रपु च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१३॥ अग्निश्च मेऽआपश्च मे
वीस्वश्च मेऽओषधयश्च मे कृष्टपच्याश्च मेऽकृष्टपच्याश्च मे ग्राम्याश्च
मे पशवऽआरण्याश्च मे वित्तं च मे वित्तिश्च मे भूतं च मे भूतिश्च
मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१४॥ वसु च मे वसतिश्च मे कर्म च मे
शक्तिश्च मे ऽर्थश्च मेऽ एमश्च मेऽ इत्यां च मे गतिश्च मे यज्ञेन
कल्पन्ताम् ॥१५॥ (चतुर्थो विश्रामः) अग्निश्च मेऽ इन्द्रश्च मे सोमश्च
मेऽइन्द्रश्च मे सविता च मेऽइन्द्रश्च मे सरस्वती च मेऽइन्द्रश्च मे पूषा

च मऽइन्द्रश्च मे बृहस्पतिश्च मऽइन्द्रश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१६॥
 मित्रश्च मऽइन्द्रश्च मे वरुणश्च मऽइन्द्रश्च मे घाता च मऽइन्द्रश्च मे,
 लघ्ना च मे ऽइन्द्रश्च मे मरुतश्च मऽइन्द्रश्च मे विश्वे च मे देवाऽइन्द्रश्च
 मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१७॥ पृथिवी च मऽइन्द्रश्च मे ऽन्तरिक्षं च
 मऽइन्द्रश्च मे द्यौश्च मऽइन्द्रश्च मे समाश्च मऽइन्द्रश्च मे नक्षत्राणि
 च मऽइन्द्रश्च मे दिशश्च मऽइन्द्रश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१८॥
 (पंचमो विश्रामः) अ ऽऽ शुश्च मे रश्मिश्च मेऽदाभ्यश्च मे ऽधिपतिश्च
 मऽउपा ऽऽ शुश्च मेऽन्तर्यामश्च मऽऐन्द्र वायवश्च मे मैत्रावरुणश्च
 मऽआश्विनश्च मे प्रतिग्रस्थानश्च मे शुक्रश्च मे मन्थी च मे यज्ञेन
 कल्पन्ताम् ॥१९॥ आग्रयणश्च मे वैश्वदेवश्च मे ध्रुवश्च मे वैश्वानरश्च
 मऽऐन्द्राग्नश्च मे महावैश्वदेवश्च मे मरुत्वती याश्च मे निष्केवल्यश्च
 मे सावित्रश्च मे सारस्वतश्च मे पालीवतश्च मे हारियोजनश्च मे
 यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२०॥ स्रुवश्च मे चमसाश्च मे वायव्यानि च मे
 द्रोणकलशश्च मे ग्रावाणश्च मेऽधिषवणे च मे पूतभृच्च मऽआधवनीयश्च
 मे वेदिश्च मे बर्हिश्च मेऽवधृथश्च मे स्वागाकारश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्
 ॥२१॥ (षष्ठो विश्रामः) अग्निश्च मे घर्मश्च मेऽर्कश्च मे सूर्यश्च मे
 प्राणश्च मेऽश्वमेधश्च मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे ऽदितिश्च मे
 द्यौश्च मे ऽङ्गुलयः शतकरयो दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२२॥
 व्रतं च मऽऋतवश्च मे तपश्च मे संवत्सरश्च मे ऽहोरात्रे ऽऊर्वष्टीवे
 बृहद्रथन्तरे च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२३॥ (सप्तमो विश्रामः) एका च
 मे तिस्रश्च मे तिस्रश्च मे पंच च मे पंच च मे सप्त मे सप्त च मे नव
 च मे नव च मऽएकादश च मऽएकादश च मे त्रयोदश च मे
 त्रयोदश च मे पंचदश च मे पंचदश च मे सप्तदश च मे सप्तदश च
 मे नवदश च मे नवदश च मऽएकवि ऽऽ शतिश्च मऽएकवि ऽऽ

शतिश्च मे त्रयोवि ऽऽ शतिश्च मे त्रयोवि ऽऽ शतिश्च मे पंचवि ऽऽ
 शतिश्च मे पंचवि ऽऽ शतिश्च मे सप्तवि ऽऽ शतिश्च मे सप्तवि ऽऽ
 शतिश्च मे नववि ऽऽ शतिश्च मे नववि ऽऽ शतिश्च मऽएकत्रि ऽऽ
 शच्च मऽएकत्रि ऽऽ शच्च मे त्रयस्त्रि ऽऽ शच्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्
 ॥२४॥ (अष्टमो विश्रामः) चतस्रश्च मे ऽष्टौ च मे ऽष्टौ च मे द्वादश
 च मे द्वादश च मे षोडश च मे षोडश च मे वि ऽऽ शतिश्च मे वि
 ऽऽ शतिश्च मे चतुर्वि ऽऽ शतिश्च मे चतुर्वि ऽऽ शतिश्च मे षट्त्रि
 ऽऽ शतिश्च मे षट्त्रि ऽऽ शतिश्च मे द्वात्रि ऽऽ शच्च मे द्वात्रि ऽऽ
 शच्च मे षट्त्रि ऽऽ शच्च मे षट्त्रि ऽऽ शच्च मे चत्वारि ऽऽ शच्च मे
 चत्वारि ऽऽ शच्च मे चतुश्चत्वारि ऽऽ शच्च मे चतुश्चत्वारि ऽऽ शच्च
 मे ऽष्टाचत्वारि ऽऽ शच्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२५॥ (नवमो विश्रामः)
 त्र्यविश्च मे त्र्यवीच मे दित्यवाट् च मे दित्यौही च मे पञ्चाविश्च मे
 पञ्चावीश्च मे त्रिवत्सश्च मे त्रिवत्सा च मे तुर्यवाट् च मे तुर्यौही च
 मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२६॥ षष्ठवाट् च मे षष्ठौही च मऽऽक्षा च मे
 वशा च मऽऋषभश्च मे वेहच्च मेऽनड्वांश्च मे धेनुश्च मे यज्ञेन
 कल्पन्ताम् ॥२७॥ (दशमो विश्रामः) व्वाजाय स्वाहा प्रसवाय स्वाहा
 पिजाय स्वाहा क्रतवे स्वाहा वसवे स्वाहा ऽहर्पतये स्वाहा न्हे मुग्धाय
 स्वाहा मुग्धायावैन ऽऽ शिनाय स्वाहा विन ऽऽ शिनऽआन्त्यायनाय
 स्वाहान्त्याय भौवनाय स्वाहा भुवनस्य पतये स्वाहाधिपतये स्वाहा प्रजा
 पतये स्वाहा । इयं ते राष्मिन्नाय यंतासि यमनऽऊर्जे त्वा वृष्ट्यै त्वा
 प्रजानांत्वाधिपत्याय ॥२८॥ आयुर्व्यज्ञेन कल्पन्ताम् प्राणो यज्ञेन कल्पतां
 चक्षुर्व्यज्ञेन कल्पता ऽऽ श्रोत्रं यज्ञेन कल्पतां वाग् यज्ञेन कल्पतां मनोयज्ञेन
 कल्पतां आत्मा यज्ञेन कल्पतां ब्रह्मा यज्ञेन कल्पतां ज्योतिर्व्यज्ञेन कल्पता
 ऽऽ स्वर्व्यज्ञेन कल्पतां पृष्ठं यज्ञेन कल्पतां यज्ञोयज्ञेन कल्पताम् । स्तोमश्च

यजुश्च ऽऋक् च साम च बृहच्च रथन्तरञ्च स्वर्देवाऽऽगन्मामृताऽऽभूम
प्रजापतेः प्रजाऽऽभूम वेद स्वाहा ॥२९॥

इति अष्टमोऽध्यायः

अथ शान्त्यध्यायः

“हरि ॐ” ऋचं वाचं प्र पद्ये मनो यजुः प्र पद्ये साम प्राणं प्र पद्ये
चक्षुः श्रोत्रं प्र पद्ये । वागोजः सहौजो मयि प्राणापानौ ॥१॥ यन्मे छिदं
चक्षुषो हृदयस्य मनसो वातितृष्णं बृहस्पतिर्मैतह्यातु शंनो भवतु भुवनस्य
यस्पतिः ॥२॥ ॐ भूर्भुवः स्वः तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥३॥ कया नश्चित्र ऽ आ भुवदूती सदावृषः
सखा । कया शचिष्ठया वृता ॥४॥ कस्त्वा सत्यो मदानां म २१ हिष्ठो
मत्सदन्धसः । दृढा चिदारूजे वसु ॥५॥ अभी षुणः सखीनामविता
जरितृणाम् । शतं भवास्यूतिभिः ॥६॥ कया त्वं न ऽऊत्याभि प्र मन्दसे
वृषन् । कया स्तोतृभ्यऽ आ भर ॥७॥ इन्द्रो विश्वस्य राजति । शन्नो
ऽ अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥८॥ शन्नो मित्रः शं वरूणः शन्नो
भवत्यर्थ्यमा शन्नऽइन्द्रो बृहस्पतिः शं नो विष्णुरुक्रमः ॥९॥ शन्नो
वातः पवता २१ शन्नस्तपतु सूर्यः । शन्नः कनिकदहेवः पर्जन्योऽ अभि
वर्षतु ॥१०॥ अहानि शं भवन्तु नः श २१ रात्रीः प्रतिधीयताम् । शन्न
इन्द्राग्नी भवतामवोभिः शन्नऽइन्द्रावरूणा रातहव्या । शन्नऽइन्द्रा पूषणा
वाजसातौ शमिन्द्रासोमा सुविताय शंयोः ॥११॥ शन्नो देवीरभिष्टयऽआपो
भवन्तु पीतये । शंचोरभि स्रवन्तु नः ॥१२॥ स्योना पृथिवि नो
भवानृक्षरा निवेशनी । यच्छा न शर्म सप्रथाः ॥१३॥ आपो हिष्ठा
मयोभुवस्ता नऽ ऊर्जे दधातन । महेरणाय चक्ष से ॥१४॥ यो वः

शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः उशतीरिव मातरः ॥१५॥ तस्माऽअरं
गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥१६॥ ॐ
द्यौः शान्तिरन्तरिक्ष २१ शान्तिः । पृथिवी शान्तिरापः शान्तिरोषधयः
शान्तिः । वनस्पतयः शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिः सर्व २१
शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥१७॥ दृते दृ २१ ह मा
मित्रस्य मा चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षन्ताम् । मित्रस्याहं चक्षुषा
सर्वाणि भूतानि समीक्षे । मित्रस्य चक्षुषा समीक्षामहे ॥१८॥ दृते दृ
२१ हमा ज्योत्केसन्दृशिजीव्यासञ्ज्योत्केसन्दृशिजीव्यासम् ॥१९॥
नमस्तेहर शेशोचिपेनमस्तेऽअस्त्वर्चिषे । अन्यांस्तेऽअस्मत्तपन्तुहेतयः
पावको अस्मद्व्य २१ शिवो भव ॥२०॥ नमस्ते अस्तुविद्युतेनमस्तेस्तनयि
लवे । नमस्ते भगवन्नस्तुयतः स्वः समीहसे ॥२१॥ यतोयतः
समीहसेततोऽअभयंकुरु शन्नः कुरु प्रजाभ्योभवन्ः पशुभ्यः ॥२२॥
सुमित्रियानऽआपऽओषधयः सन्तुदुर्मित्रि यास्तस्मैसन्तु योस्मान्द्वेष्टि
यञ्ज्व्यन्द्विष्मः ॥२३॥ तच्चक्षुर्देवहितम्युरस्ताच्छुक्क मुच्चरत् ।
पश्येमशरदः शतञ्जीवेमशरदः शत २१ शृणुयामशरदः शतम्ब्रवाम
शरदः शतमदीनाः स्यामशरदः शतम्भूयश्च शरदः शतात् ॥२४॥

इति शान्त्यध्यायः

अथ स्वस्तिप्रार्थनामन्त्राः

हरिः ॐ स्वस्तिनऽइन्द्रोवृद्धश्रवाः स्वस्तिनः पूषाविश्ववेदाः ।
 स्वस्तिनस्ताक्षर्योऽअरिष्टेभिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥१॥ ॐ पयः
 पृथिव्यां पयऽ ओषधीषु पयो दिव्यन्तरिक्षे पयो धाः। पयस्वतीः प्रदिशः
 सन्तु मह्यम् ॥२॥ विष्णोरराटमसिविष्णोः श्नप्तेस्थोव्विष्णोः
 स्यूरसिविष्णोर्दुर्ध्रुवोऽसि । व्यैष्णवम सिव्विष्णवेत्त्वा ॥३॥ ॐ अग्निर्देवता
 वातो देवता सूर्यो देवता चन्द्रमा देवता वसवो देवता रुद्रा देवताऽदित्या
 देवता भरुतो देवता विश्वेदेवा देवता बृहस्पतिर्देवतेन्द्रो देवता वरुणो
 देवता ॥४॥ ॐ सद्यो जातं प्रपद्यामि सद्यो जाताय वै नमो नमः । भवे
 भवेतानि भवे भवस्व मां भवोद्भवाय नमः ॥५॥ वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय
 नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः । कालाय नमः कलविकरणाय नमो
 बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो
 मनोन्मनाय नमः ॥६॥ अघोरेभ्योघ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः । सर्वेभ्यः
 सर्वशर्वेभ्यो नमस्तेऽअस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥७॥ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय
 धीमहि तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् ॥८॥ ईशानः सर्व-विद्यानामीश्वरः सर्वभूतानाम्।
 ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे ऽ अस्तु सदा शिवो ऽम् ॥९॥
 शिवो नामासि स्वधितिस्ते पिता नमस्ते अस्तुमा मा हि १३ सीः निवर्तयाभ्या
 युपेन्नाद्याय प्रजननाय रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय ॥११॥ विश्वानि
 देव सवितर्दुरितानि परासुव । यद् भद्रं तन्न आसुव ॥१२॥ द्यौः शान्तिरन्तरिक्ष
 १३ शान्तिः पृथिवी शान्तिरापः शान्तिरोषधयः शान्तिः वनस्पतयः
 शान्तिर्विश्वेदेवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिः सर्व १३ शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः
 सामा शान्तिरेधि ॥१३॥ सर्वेषां वा एष वेदानां रसो यत्साम ।
 सर्वेषामेवैनमेतद्वेदाना १३ रसेनाभिषिञ्चति ॥१४॥ ॐ शान्तिः शान्तिः
 सुशान्तिर्भवतु सर्वारिष्ट शान्तिर्भवतु । अनेन रुद्राभिषेक कर्मणा भवानीशंकर
 महारुद्रः प्रीयतां न मम । ॐ सदाशिवापणमस्तु ॥

इति स्वस्तिप्रार्थनामन्त्राः

अथ षडंगोगन्यास :-

ॐ मनोजूतिर्जुषतामाज्यस्यबृहस्पतिर्व्यज्ञमिमन्तनोत्वरिष्टं व्यज्ञ १३
 समिमन्दधातु ॥ विश्वेदेवा सऽइहमादयन्तामो प्रतिष्ठ ॥ ॐ हृदयाय
 नमः ॥ १ ॥ ॐ अबोद्यग्निः समिधाजनानाम्प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् ।
 यद्वा ऽइवप्रवया मुज्जिहानाः प्रभानवः सिद्धतेनाकमच्छ ॥ ॐ शिरसे
 स्वाहा ॥२॥ ॐ मूर्धान्दिवो ऽअरतिपृथिव्या वैश्वानरमृत ऽआजा
 तमग्निम्। कविः १३ सम्प्राजमतिथिञ्जनानामासन्ना पात्रञ्जन - यन्तदेवाः ।
 ॐ शिखायैवषट् ॥३॥ ॐ मर्माणितेवर्मणाच्छादया - मिसोमस्त्वारजा
 मृतेनानु वस्ताम् ॥ उरोर्व्वरीयोव्वरुणस्ते कृणो तुजयन्तन्वानु देवामदनु
 ॥ ॐ कवचाय हुम् ॥४॥ ॐ विश्वतश्चक्षु - रूतविश्वतोमुखोविश्वतो
 बाहुरूत विश्वतस्पात् । सम्बाहुभ्याश्च - भतिसम्पतत्रैर्घावा भूमीजनयन्देव
 ऽएकः । ॐ नेत्रत्रयाय वषट् ॥५॥ ॐ मानस्तोके तनये
 मानऽआयुषिमानो गोपुमानोऽअश्वेषुरीरिषः ॥ मानोव्वीरान् रुद्र भामिनोव्व-
 धीर्हविष्मन्तः सदमित्त्वा हवामहे ॥ ॐ अस्त्रायफट् ॥६॥

ध्यानम् :- ध्यायेन्नित्यम्पदेशं रजतगिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं ।

रत्नाकल्पोज्वलाङ्गपरशुमृगवराभीति हस्तम्प्रसन्नम्
 पदमासीनं समन्तात्स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृत्तिं वसानम्
 विश्वाद्यं विश्ववन्द्यंनिखिलभयहरम्भुवक्तन्त्रिनेत्रम् नमः
 पार्वतीपते हर हर महादेव ।

शिवताण्डवस्तोत्रम्

जटाटवीगलज्जलप्रवाहपावितस्थले
गलेऽवलम्ब्य लम्बितां भुजङ्गतुङ्गमालिकाम् ।
डमड्डमड्डमड्डमनिनादवड्डमर्वयं
चकार चण्डताण्डवं तनोतु नः शिवः शिवम् ॥ १ ॥

जटाकटाहसम्भ्रमभ्रमन्निलिम्पनिर्झरी
विलोलवीचिवल्लरीविराजमानमूर्द्धनि ।
धगद्धगद्धगज्ज्वलललाटपट्टपावके
किशोरचन्द्रशेखरे रतिः प्रतिक्षणं मम ॥ २ ॥

धराधरेन्द्रनन्दिनी विलासबन्धुबन्धुर -
स्फुरद्दिगन्तसन्ततिप्रमोदमानमानसे ।
कृपाकटाक्षधोरणीनिरूद्धदुर्धरापदि
क्वचिद्दिगम्बरेमनोविनोदमेतु वस्तुनि ॥ ३ ॥

जटाभुजङ्गपिङ्गलस्फुरत्फणामणिप्रभा -
कदम्बकुङ्गमद्रवप्रलिप्तदिग्बधुमुखे ।
मदान्धसिन्धुरस्फुरत्त्वगुत्तरीयमेदुरे
मनोविनोदमदभृतं विभर्तु भूतभर्तारि ॥ ४ ॥

सहस्रलोचनप्रभृत्यशेषलेखशेखर -
प्रसूनधूलिधोरणीविधूसराङ्घ्रिपीठभूः ।
भुजङ्गराजमालया निबद्धजाटजूटकः
श्रियैचिरायजायतां चकोरबन्धुशेखरः ॥ ५ ॥

ललाटचत्वरज्वलद्धनञ्जयस्फुलिङ्गभा -
निपीतपञ्चसायकं नमन्निलिम्पनायकम्

सुधामयूखलेखया त्विराजमानशेखरं
महाकपालि सम्पदे शिरो जटालमस्तु नः ॥ ६ ॥

करालभालपट्टिकाथगद्धगद्धगज्ज्वल -
द्धनञ्जयाहुतीकृतप्रचण्डपञ्चसायके।
धराधरेन्द्रनन्दिनीकुचाग्रचित्रपत्रक -
प्रकल्पनैकशिल्पिनि त्रिलोचने रतिर्मम ॥ ७ ॥

नवीनमेघमण्डलीनिरूद्धदुर्धरस्फुर-
त्कुहूनिशीथिनीतमः प्रबन्धबद्धकन्धरः ।
निलिम्पनिर्झरीधरस्तनोतु कृत्तिसिन्धुरः
कलानिधानबन्धुरः श्रियं जगदधुरन्धरः ॥ ८ ॥

प्रफुल्लनीलपङ्कजप्रपञ्चकालिमप्रभा-
वलम्बिकण्ठकन्दलीरुचिप्रबद्धकन्धरम् ।
स्मरच्छिदं पुरच्छिदं भवच्छिदं मखच्छिदं
गजच्छिदान्धकच्छिदं तमन्तकच्छिदं भजे ॥ ९ ॥

अखर्वसर्वमङ्गलाकलाकदम्बमञ्जरी -
रसप्रवाहमाधुरी विजृम्भणामधुव्रतम्
स्मरान्तकं पुरान्तकं भवान्तकं मखान्तकं
गजान्तकान्धकान्तकं तमन्तकान्तकं भजे ॥ १० ॥

जयत्वदभ्रविभ्रमभ्रदभुङ्गमश्वस-
द्विनिर्गमत्कमस्फुरत्कराल भालहव्यवाट् ।
धिमिद्धिमिद्धिमिद्ध्वनन्मृदङ्गतुङ्गमङ्गल -
ध्वनिकमप्रवर्तितप्रचण्डताण्डवः शिवः ॥ ११ ॥

दृषद्विचित्रतल्ययोर्भुजङ्गमौक्तिकस्रजो -
 गर्गिष्ठरललोष्ठयोः सुहृद्विपक्षपक्षयोः ।
 तृणारविन्दचक्षुषोः प्रजामहीमहेन्द्रयोः
 समप्रवृत्तिकः कदा सदाशिवं भजाम्यहम् ॥ १२ ॥

कदा निलिम्पनिर्झरीनिकुञ्जकोटेरे वसन्
 विमुक्तदुर्मतिः सदा शिरः स्थमञ्जलिं वहन्
 विलोललोललोचनो ललामभाललग्नकः
 शिवेति मन्त्रमुच्चरन् कदा सुखी भवाम्यहम् ॥ १३ ॥

इमं हि नित्यमेवमुक्तमुत्तमोत्तमं स्तवं
 पठन्स्मरन्बुवन्नरो विशुद्धिमेति संततम्
 हरे गुरौ सुभक्तिमाशु याति नान्यथा गतिं
 विमोहनं हि देहिनां सुशङ्करस्य चिन्तनम् ॥ १४ ॥

पूजावसानसमये दशवक्त्रगीतं
 यः शम्भुपूजनपरं पठति प्रदोषे ।
 तस्य स्थिरां रथगजेन्द्रतुरङ्गयुक्तां
 लक्ष्मीं सदैव सुमुखीं प्रददाति शम्भुः ॥ १५ ॥

श्री लिङ्गाष्टकम्

ब्रह्मामुरारिसुरार्चितलिंगम् निर्मलभाषितशोभितलिङ्गम् ।
 जन्मजदुः खविनाशकलिङ्गम् तत्रणमामिसदाशिवलिङ्गम् ॥ १ ॥
 देवमुनिप्रवरार्चितलिङ्गम् कामदहंकरूणाकरलिङ्गम्
 रावणदर्पविनाशनलिङ्गम् तत्रणमामिसदाशिवलिङ्गम् ॥ २ ॥
 सर्वसुगन्धिसुलेपितलिङ्गम् बुद्धिविवर्धनकारणालिङ्गम्
 सिद्धसुरासुरवन्दितलिङ्गम् तत्रणमामिसदाशिवलिङ्गम् ॥ ३ ॥
 कनकमहामणिभूषितलिङ्गम् फणिमणिवेष्टितशोभितलिङ्गम्
 दक्षसयज्ञविनाशनलिङ्गम् तत्रणमामिसदाशिवलिङ्गम् ॥ ४ ॥
 कुंकुमचन्दनलेपितलिङ्गम् पंकजहारसुशोभितलिङ्गम्
 संचितपापविनाशनलिङ्गम् तत्रणमामिसदाशिवलिङ्गम् ॥ ५ ॥
 देवगणार्चितसेवितलिङ्गम् भावैभक्तिभिरेवचलिङ्गम्
 दिनकरकोटिप्रभाकरलिङ्गम् तत्रणमामिसदाशिवलिङ्गम् ॥ ६ ॥
 अष्टदलोपरिवेष्टितलिङ्गम् सर्वसमुद्भवकारणलिङ्गम्
 अष्टदरिद्रविनाशितलिङ्गम् तत्रणमामिसदाशिवलिङ्गम् ॥ ७ ॥
 सुरगुरुसुरवरपूजितलिङ्गम् सुरवरपुण्यसदाार्चितलिङ्गम्
 परात्परपरमात्मकलिङ्गम् तत्रणमामिसदाशिवलिङ्गम् ॥ ८ ॥
 लिङ्गाष्टकमिदं पुण्यं यः पठेच्छिवसन्धिषु
 शिवलोकमवापनोति शिवेन सह मोदते ॥ ९ ॥

आरती

अभिषेक के पश्चात उत्तर पूजन सम्पन्न कर आरती जलाये व गन्धाक्षत पुष्पों से पूजन कर नीचे लिखे मंत्र व पदों द्वारा शिव जी की आरती करें ।

मंत्र :- ॐ चन्द्रमा मनसोजातश्चक्षुः सूर्योऽजायत
श्रोताद्वायुश्चप्राणश्च मुखादग्नि रजायत ।

ॐ जय गङ्गाधर जय हर जय गिरिजाधीश ।
त्वं मां पालय नित्यं कृपया जगदीश ॥१॥ ॐ हर हर हर महादेव
कैलासे गिरिशिखरे कल्पद्रुमविपिने ।
गुञ्जतिमधुकरपुञ्जे कुञ्जवने गहने ॥
कोकिल कूजित खेलत हंसावन ललिता ।
रचयति कलाकलापं नृत्यति मुदसहिता ॥२॥ ॐ हर हर हर महादेव
तस्मिंल्ललितमुदेशे शाला मणिरचिता ।
तन्मध्ये हरनिकटे गौरी मुदसहिता ॥
क्रीडा रचयति भूषारञ्जित निजमीशम् ।
इन्द्रदिक सुर सेवत नामयते शीशम् ॥३॥ ॐ हर हर हर महादेव
बिबुधबधू बहु नृत्यत हृदये मुदसहिता ।
किन्नर गायन कुरुते सप्त स्वर सहिता ॥
धिनकत थै थै धिनकत मृदङ्ग वादयते ।
क्वण क्वण ललिता वेणुं मधुरं नादयते ॥४॥ ॐ हर हर हर महादेव

रुण रुण चरणे रचयति नूपुर मुज्ज्वलिता ।
चक्रावर्ते ध्रमयति कुरुते तां धिक ताम् ॥
तां तां लुप चुप तां तां डमरू वादयते ।
अंगुष्ठांगुलिनादं लासकतां कुरुते ॥५॥ ॐ हर हर हर महादेव
कर्पूरद्युतिगौरं पञ्चाननसहितम् ।
त्रिनयनशशिधरमौलिं पावकयुतभालम् ।
सुन्दरजटाकलापं पावकयुतभालम् ।
डमरूत्रिशूल पिनाकं करधृतनृकपालम् ॥६॥ ॐ हर हर हर महादेव
मुण्डै रचयति माला पन्नगमुपवीतम् ।
वामविभागे गिरिजारूपम् अतिललितम् ॥
सुन्दरसकलशरीरे कृतभस्माभरणम् ।
इति वृषभध्वजरूपं तापत्रयहरणम् ॥७॥ ॐ हर हर हर महादेव
शंखनिनादं कृत्वा झल्लरि नादयते ।
नीराजयते ब्रह्मा वेदऋचां पठते ॥
अतिमृदुचरणसरोजं हृत्कमले धृत्वा ।
अवलोकयति महेशं ईशं अभिनत्वा ॥८॥ ॐ हर हर हर महादेव
ध्यानं आरति समये हृदये अति कृत्वा ।
रामस्त्रिजटानाथं ईशं अभिनत्वा ॥
संगतिमेवं प्रतिदिन पठनं यः कुरुते ।
शिवसायुज्यं गच्छति भक्त्या यः श्रुणुते ॥९॥ ॐ हर हर हर महादेव

मंत्रपुष्पांजलिः

ॐ यज्ञेनयज्ञमयजन्तदे वास्तानिधर्माणि प्रथमान्यासन । तेहनाकम्महिमानः
सचंतयत्रपूर्वसाध्याः सन्तिदेवाः । ॐ राजाधिराजाय प्रसह्य साहिने
नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे । स मे कामान्कामकामाय मह्यं कामेश्वरो
वैश्रवणो ददातु ॥ कुबेराय वैश्रवणाय महाराजाय नमः ॐ स्वस्ति
साम्राज्यं भौज्यं स्वाराज्यं वैराज्यं पारमेष्ठ्यं राज्यं महाराज्यमाधिपत्यमयं
समन्तपर्याधी स्यात्सार्वभौमः सार्वायुषऽआन्तादापरार्धात्पुथिव्यै
समुद्रपर्यन्तायाऽएकराडिति । तदप्येषल्लोकोभिगीतो मरूतः परिवेष्टारो
मरूतस्यावसन्गृहे आवीक्षितस्य कामप्रेर्विश्वेदेवाः सभासद इति ।
ॐ विश्वतश्चक्षुरुत्विश्वतोमुखो विश्वतो बाहुरुत्विश्वतस्पात् ।
सम्बाहुभ्यान्वमतिस्मत्तत्रैर्द्यावाभूमौ जनयन्देव एकः ।

ॐ एकदन्ताय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमहि तन्नो दन्ती प्रचोदयात् । ॥
ॐ कात्यायन्यै च विद्महे । कन्या कुमारी च धीमहि तन्नो देवी
प्रचोदयात् । ॐ महासेनाय विद्महे । वाग्विशुद्धाय धीमहि तन्नः
स्कन्दः प्रचोदयात् । ॐ हरिवक्त्राय विद्महे । रूद्रवक्त्राय धीमहि
तन्नो नन्दी प्रचोदयात् । ॐ तत्पुरुषाय विद्महे । महादेवाय धीमहि
तन्नोरूद्रः प्रचोदयात् मंत्र पुष्पांजलिं समर्पयामि श्री साम्बसदाशिवाय
नमः ॥

प्रदक्षिणा :- ॐ ये तीर्थानि पप्रचरन्ति सूकाहस्तानिषड्गिणः । तेषा १३
सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि ॥ ॐ सप्तास्यासन् परिधयस्त्रिः सप्त
समिधः कृताः । देवा यद्यज्ञं तन्वानाऽअवधन् पुरुषं पशुम् ॥

प्रणाम :- ॐ नमः सर्वहितार्थाय जगदाधार हेतवे ।
साष्टाङ्गोऽयं प्रणामस्ते प्रयत्नेन मया कृतः ॥

क्षमा प्रार्थना :- आवाहनं न जानामि न जानामि विसर्जनम् ।
पूजां चैव न जानामि क्षमस्व परमेश्वर ॥
मन्त्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं सुरेश्वर ।

यत्पूजितं मया देव! परिपूर्णं तदस्तु मे ॥

तिलकाशीर्वादाः-ॐ श्रीर्वर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधात् पवमानं महीयते ।
धान्यं धनं पशुं बहुपुत्र लाभं शतसंवत्सरं दीर्घमायुः ॥
मन्त्रार्थाः सफला सन्तु पूर्णाः सन्तु मनोरथाः ।
शत्रूणां बुद्धिनाशोऽस्तु मित्राणामुदयस्तव ॥
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॐ शक्राय नमः ।
(पृथ्वी मे जल छोड़कर आँखों से लगाये) ।

श्री रुद्राभिषेक द्रव्यम् :- लिख्यते च मया द्रव्यमभिषेकात्मकं परम्
जलेन वृष्टिमाप्नोति व्याधिशान्त्यै कुशोदकैः ॥१॥
दध्ना च पशुकामाय श्रिया इक्षुरसेन च
मध्वाज्येन धनार्थी स्यान्मुमुक्षुस्तीर्थ वारिणा ॥२॥
पुत्रार्थी पुत्रमाप्नोति पयसां चाभिषेचनात् ।
वन्ध्या वा काकवन्ध्या वा मृतवत्सा च याऽङ्गना ॥३॥
सद्यः पुत्रमवाप्नोति पयसां चाभिषेचनात् ।
ज्वरप्रकोप शान्त्यर्थं जलधारा शिवप्रिया ॥४॥
घृतधारा शिवे कार्यायावन्मंत्र सहस्रकम्
तदा वंशस्य विस्तारो जायते नात्र संशयः ॥५॥
प्रमेह रोग शान्त्यर्थं प्राप्नुयान्मानसेप्सितम्
केवलं दुग्धधारा च तदा कार्या विशेषतः ॥६॥
शर्करा मिश्रिता तत्र यदा बुद्धिर्जडा भवेत् ।
श्रेष्ठा बुद्धिर्भवेत्तस्य कृपया शंकरस्य च ॥७॥
सार्धपेणैव तैलेन शत्रुनाशो भवेदिह
मधुना यक्ष्मराजोऽपि गच्छेद्दे शिव पूजनात् ॥८॥
पापक्षयार्थी मधुना निर्व्याधिः सर्पिषा तथा ।
जीवनार्थी तु पयसा श्री कामीक्षुरसेन वै ॥९॥
पुत्रार्थी शंकरायास्तु रसेनार्चोच्छिवं तथा
महालिङ्गाभिषेकेण सुप्रीतः शंकरो मुदा इति ॥१०॥